C/2026/3925

1.9.2026

DOPORUČENÍ RADY

ze dne 10. července 2026,

k hospodářské a sociální politice, politice zaměstnanosti a strukturální a rozpočtové politice Itálie

(C/2026/3925)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a zejména na čl. 3 odst. 3 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy ([2]), a zejména na čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Nařízení (EU) 2024/1263 stanoví cíle rámce správy ekonomických záležitostí, jehož účelem je podporovat zdravé a udržitelné veřejné finance, udržitelný a inkluzivní růst a odolnost prostřednictvím reforem a investic a bránit nadměrným schodkům veřejných financí. Nařízení stanoví, že Rada a Komise vykonávají mnohostranný dohled v rámci evropského semestru v souladu s cíli a požadavky stanovenými ve Smlouvě o fungování Evropské unie (SFEU). Evropský semestr zahrnuje zejména definování doporučení pro jednotlivé země a dohled nad jejich prováděním.

([1]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 (Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy (Úř. věst. L 306, 23.11.2011, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

(2) Dne 25. listopadu 2025 Komise přijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Itálie na rok 2026. Téhož dne Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 přijala zprávu mechanismu varování 2026, v níž je Itálie uvedena jako jeden z členských států, u nichž je třeba provést hloubkový přezkum. Komise rovněž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, doporučení pro doporučení Rady o lidském kapitálu v Evropské unii a návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2026, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv. Rada přijala doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny ([3]) dne 21. dubna 2026 a společnou zprávu o zaměstnanosti a doporučení o lidském kapitálu dne 9. března 2026.

(3) Dne 29. ledna 2025 zveřejnila Komise Kompas konkurenceschopnosti, strategický rámec, jehož cílem je posílit globální konkurenceschopnost Unie v příštích pěti letech. Za klíčové pilíře udržitelného hospodářského růstu označuje tři transformační požadavky týkající se inovací, dekarbonizace a konkurenceschopnosti a také bezpečnost. Kompas konkurenceschopnosti se od svého zveřejnění promítá do činností v rámci evropského semestru, čímž se zajišťuje, aby hospodářské politiky členských států byly v souladu se strategickými cíli EU a při správě ekonomických záležitostí byl uplatňován jednotný přístup, který podporuje udržitelný růst, inovace a odolnost v celé Unii.

(4) I v roce 2026 probíhá evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik souběžně s prováděním Nástroje pro oživení a odolnost, jež je nyní ve své závěrečné fázi ([4]). Plány pro oživení a odolnost měly spolu s financováním z politiky soudržnosti zásadní význam pro plnění politických priorit v rámci evropského semestru, neboť měly za úkol účinně řešit všechny nebo významnou část výzev identifikovaných v příslušných doporučeních pro jednotlivé země vydaných v nedávných cyklech, a programy financované z evropské politiky soudržnosti musely k doporučením pro jednotlivé země přihlížet. Vzhledem k tomu, že doba platnosti Nástroje pro oživení a odolnost se blíží ke konci, je nezbytné reformy a investice podporované a prováděné v jeho rámci udržet a stavět na nich, zejména pokud jde o reformy a investice, které přispívají k řešení výzev uvedených v doporučeních pro jednotlivé země.

(5) Dne 3. června 2026 Komise zveřejnila zprávu o Itálii pro rok 2026. Posoudila pokrok, který Itálie učinila při plnění doporučení z roku 2025, a zhodnotila, jak provádí svůj plán pro oživení a odolnost. Na základě této analýzy identifikovala nejnaléhavější výzvy, kterým tato země čelí. Posoudila rovněž pokrok Itálie při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů Unie v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby a sociálního vyloučení, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.

([3]) Úř. věst. C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.
([4]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

(6) Komise v případě Itálie provedla hloubkový přezkum podle článku 5 nařízení (EU) č. 1176/2011. Hlavní zjištění, k nimž útvary Komise při posuzování makroekonomické zranitelnosti Itálie pro účely uvedeného nařízení dospěly, byla zveřejněna dne 20. května 2026 ([5]). Dne 3. června 2026 dospěla Komise k závěru, že se Itálie potýká s makroekonomickými nerovnováhami. Itálie čelí zejména přetrvávajícím zranitelnostem souvisejícím s vysokým veřejným zadlužením a slabým růstem produktivity, což má přeshraniční význam. V zájmu snížení těchto nedostatků je třeba i nadále pokračovat v účinném provádění prorůstových reforem a investic a zároveň vést obezřetnou fiskální politiku. Veřejný dluh jako podíl na HDP se po covidové pandemii snížil, ale v roce 2024 i v roce 2025 vzrostl v důsledku zpomalení růstu nominálního HDP, opožděného dopadu daňových úlev na renovace bydlení z předchozích let a stále značných schodků veřejných financí. Očekává se, že míra veřejného zadlužení bude v letech 2026 a 2027 nadále stoupat. Produktivita práce se v poslední době snížila a očekává se, že oživení bude v letech 2026–2027 mírné, což bude i nadále omezovat potenciální růst HDP, a tím bránit snižování míry veřejného zadlužení. Banky výrazně posílily kvalitu a ziskovost svých aktiv a snížily objem úvěrů se selháním, nicméně vysoká provázanost mezi státem a bankami je stále znepokojivá vzhledem k vysoké míře domácího veřejného dluhu, který banky drží jako podíl na svých aktivech, zejména pokud jde o méně významné instituce a družstevní banky. Situace na trhu práce se nadále zlepšuje, ale zdá se, že potenciál pracovních sil není plně využíván. Byla přijata opatření k řešení těchto dlouhodobých slabin, ale i přes nedávné rozsáhlé reformní opatření k významnému zvýšení produktivity dosud nedošlo. Do budoucna by mělo být pro zlepšení růstu produktivity a snížení poměru veřejného dluhu k HDP i nadále zásadní pokračující a účinné provádění prorůstových reforem a investic spolu s obezřetnou fiskální politikou.

(7) Dne 21. ledna 2025 přijala Rada na základě posouzení a doporučení Komise doporučení, kterým schválila národní střednědobý fiskálně-strukturální plán Itálie ([6]). Tento plán se vztahuje na období 2025 až 2029 a zahrnuje fiskální korekci rozloženou do sedmi let. Rada doporučila následující maximální tempo růstu čistých výdajů: 1,3 % v roce 2025, 1,6 % v roce 2026, 1,9 % v roce 2027, 1,7 % v roce 2028 a 1,5 % v roce 2029, což odpovídá maximálnímu kumulativnímu tempu růstu počítanému vůči základnímu roku 2023 ve výši - 0,7 % v roce 2025, 0,9 % v roce 2026, 2,8 % v roce 2027, 4,6 % v roce 2028 a 6,2 % v roce 2029. Na období 2025–2026 se tato maximální tempa růstu čistých výdajů kryjí s nápravnou dráhou, jak doporučila Rada podle čl. 126 odst. 7 Smlouvy o fungování EU dne 21. ledna 2025 s cílem odstranit nadměrný schodek ([7]). Na základě posouzení účinných opatření Komisí ze dne 3. června 2026 ([8]) se proto postup při nadměrném schodku v případě Itálie pozastaví.

(8) Útočná válka Ruska proti Ukrajině a její důsledky představují pro Evropskou unii existenční výzvu. Komise vyzvala členské státy, aby zažádaly o aktivaci národní únikové doložky Paktu o stabilitě a růstu koordinovaným způsobem s cílem podpořit úsilí EU o rychlé a výrazné navýšení výdajů na obranu ([9]), a Evropská rada na svém zasedání dne 6. března 2025 tento návrh uvítala. Členské státy mohou požádat o aktivaci národní únikové doložky kdykoli do roku 2028, pokud splňují kritéria stanovená v článku 26 nařízení (EU) 2024/1263.

([5]) SWD(2026/139) final.

([6]) Doporučení Rady ze dne 21. ledna 2025, kterým se schvaluje střednědobý fiskálně-strukturální plán Itálie (Úř. věst. C, C/2025/651, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj).

([7]) Doporučení Rady s cílem odstranit nadměrný schodek v Itálii, přijaté dne 21. ledna 2025. Všechny dokumenty týkající se postupu při nadměrném schodku pro Itálii jsou k dispozici na adrese: Itálie – hospodářství a finance – Evropská komise.

([8]) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance, Evropský semestr 2026 – jarní balíček (COM(2026) 200 final).

([9]) Sdělení Komise „Accommodating increased defence expenditure within the Stability and Growth Pact“ (Zohlednění zvýšených výdajů na obranu v rámci Paktu o stabilitě a růstu), Brusel, 19. března 2025, C(2025) 2000 final.

(9) Dne 30. dubna 2026 předložila Itálie roční zprávu o pokroku 2026 ([10]), pokud jde o dodržování doporučeného maximálního tempa růstu čistých výdajů, provádění souboru reforem a investic na podporu prodloužení období fiskální korekce a provádění reforem a investic, které mají reagovat na hlavní výzvy vymezené v jí určených doporučeních v rámci evropského semestru. Roční zpráva o pokroku rovněž zohledňuje zprávy, které Itálie dvakrát za rok podává o pokroku dosaženém při provádění plánu pro oživení a odolnost v souladu s článkem 27 nařízení (EU) 2021/241. Součástí roční zprávy o pokroku je zpráva o opatřeních přijatých v rámci postupu při nadměrném schodku.

(10) Růst reálného HDP v roce 2025 činil 0,5 % a inflace měřená HISC činila 1,7 %. Prognóza Komise z jara 2026 předpokládá růst reálného HDP v roce 2026 o 0,5 % a v roce 2027 o 0,6 % a inflaci měřenou HISC v roce 2026 na úrovni 3,2 % a v roce 2027 na úrovni 1,8 %.

(11) Na základě údajů poskytnutých Eurostatem ([11]) se schodek veřejných financí Itálie snížil z 3,4 % HDP v roce 2024 na 3,1 % HDP v roce 2025, zatímco primární přebytek se v roce 2025 zvýšil z 0,5 % HDP na 0,8 % HDP. Prognóza Komise z jara 2026 předpokládá na základě politických opatření známých ke dni její uzávěrky, že v roce 2026 i v roce 2027 bude schodek veřejných financí činit 2,9 % HDP. Snížení schodku v roce 2026 odráží především nižší výdaje na daňové úlevy na renovaci bytového fondu, přičemž se očekává, že ostatní výdajové položky, včetně veřejných investic, se budou nadále zvyšovat spolu s daňovými příjmy.

(12) Na základě odhadů Komise bylo nastavení fiskální politiky ([12]), které zahrnuje výdaje financované jak z vnitrostátních, tak z unijních zdrojů, v roce 2025 restriktivní, a to ve výši 0,3 % HDP. Předpokládá se, že v roce 2026 bude restriktivní v rozsahu 0,3 % HDP a v roce 2027 v rozsahu 0,5 % HDP.

(13) Na základě údajů poskytnutých Eurostatem ([13]) se veřejný dluh Itálie zvýšil ze 134,7 % HDP na konci roku 2024 na 137,1 % HDP na konci roku 2025. Zvýšení poměru dluhu v roce 2025 odráží především značné výpůjční potřeby související se zpožděným peněžním dopadem daňových úlev na renovaci bytového fondu, které ovlivnily schodky předchozích let. Prognóza Komise z jara 2026 předpokládá, že na základě politických opatření známých ke dni její uzávěrky se poměr dluhu k HDP do konce roku 2026 zvýší na 138,5 % a do konce roku 2027 dále na 139,2 %. Nárůst v letech 2026 a 2027 odráží především zpožděný peněžní dopad daňových úlev na renovaci bytového fondu, přičemž dopad primárních přebytků na snižování dluhu zůstává omezený.

(14) Prognóza Komise z jara 2026 předpokládá, že celkové výdaje vládních institucí Itálie na obranu v roce 2025 činily 1,3 % HDP, a v roce 2026 se předpokládá, že budou činit 1,2 % HDP ([14]).

([10]) Roční zprávy o pokroku z roku 2026 jsou dostupné na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_cs.

([11]) Eurostat – Euro Indicators, 22. dubna 2026.

([12]) Nastavení fiskální politiky je definováno jako měřítko roční změny základního stavu veřejných rozpočtů. Jeho cílem je posoudit ekonomický impuls plynoucí z fiskálních politik, a to jak z těch, které jsou financovány z vnitrostátních zdrojů, tak z těch, které jsou financovány z rozpočtu EU. Nastavení fiskální politiky se měří jako rozdíl mezi i) střednědobým potenciálním růstem a ii) změnou primárních výdajů očištěných o diskreční opatření na straně příjmů a se zahrnutím výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) z Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů Unie.

([13]) Eurostat – Euro Indicators, 22. dubna 2026.

([14]) Definice výdajů na obranu podle NATO se liší od vymezení podle COFOG oddílu Obrana. Kromě toho by se mohly vyskytnout rozdíly způsobené vlivem doby zachycení výdajů, zejména u vojenského vybavení, neboť výkaznictví podle NATO se neřídí pravidly, která se pro dobu zachycení používají v národních účtech.

(15) Unie nadále čelí riziku narušení dodávek energie a zvýšené volatility cen, což je dále umocněno geopolitickým napětím, jež má dopad na světové trhy s ropou a zemním plynem. Zkušenosti z energetické krize v letech 2022–2023 ukázaly, že rozsáhlá a necílená opatření s sebou nesou velké fiskální náklady a jsou sociálně a ekonomicky neefektivní. Od vypuknutí války na Blízkém východě v únoru 2026 Itálie přijala opatření fiskální politiky ke zmírnění dopadu vysokých cen energií na domácnosti a podniky ([15]). Patří mezi ně necílené snížení spotřební daně z pohonných hmot, jehož platnost končí dne 22. května 2026, a daňová úleva určená pro silniční dopravu, rybářské a zemědělské podniky, jejíž platnost končí dne 31. května 2026. Podle prognózy Komise z jara 2026 se předpokládá, že fiskální náklady na tato opatření budou v roce 2026 činit přibližně 0,1 % HDP. Pokud by tato opatření zůstala v platnosti do konce roku 2026, činily by v roce 2026 jejich fiskální náklady podle odhadů Komise 0,3 % HDP.

(16) Podle výpočtů Komise vzrostly čisté výdaje v Itálii v roce 2025 o 1,5 % a kumulativně za roky 2024 a 2025 o 0,6 %. Růst čistých výdajů v roce 2025 je vyšší než doporučené maximální tempo růstu, přičemž odpovídá odchylce ve výši 0,1 % HDP v ročním vyjádření. Při zohlednění celého období let 2025 a 2025 je kumulativní tempo růstu čistých výdajů nepatrně nad doporučeným maximálním tempem růstu, což odpovídá odchylce méně než 0,1 % HDP v souhrnném vyjádření.

(17) Podle výpočtů Komise se předpokládá, že tempo růstu čistých výdajů v Itálii dosáhne v roce 2026 výše 1,4 % a za roky 2024, 2025 a 2026 kumulativně 0,8 %. Předpokládaný růst čistých výdajů v roce 2026 je nižší než doporučené maximální tempo růstu. Vezmou-li se v úvahu roky 2024, 2025 a 2026 dohromady, je předpokládané kumulativní tempo růstu čistých výdajů rovněž nižší než doporučená maximální hodnota.

(18) Doporučení, kterým se schvaluje střednědobý plán Itálie, upřesňuje soubor reforem a investic, které jsou podkladem pro prodloužení období korekce, spolu s harmonogramem jejich provádění. S přihlédnutím k informacím, které Itálie poskytla ve své roční zprávě o pokroku, Komise konstatuje, že provádění klíčových opatření těchto reforem a investic se lhůtou stanovenou do 30. dubna 2026 se zdá být v zásadě na dobré cestě. Pokud jde o klíčové opatření, které mělo být provedeno do 4. čtvrtletí 2025 a které se týká zvýšení veřejných výdajů na výzkum a vývoj, měřených podílem výdajů na výzkum a vývoj na HDP a vyjádřených jako GERD, vztahují se poslední dostupné statistiky Eurostatu k roku 2024. Nicméně předběžné odhady italských orgánů naznačují, že výdaje na výzkum a vývoj vyjádřené jako GERD měly v roce 2025 dosáhnout 0,59 % HDP, což naznačuje, že jsou zřejmě na dobré cestě ke splnění cíle. Komise se domnívá, že Itálie celkově splnila své závazky uspokojivým způsobem ([16]).

(19) Navzdory strukturálním opatřením zavedeným v posledních letech je italský daňový systém i nadále z velké části založen na zdanění práce, které má největší podíl na nadprůměrném poměru daní k HDP v EU. Daňové zatížení je vyšší než průměr EU u jednotlivých osob s průměrnou mzdou a nižší u osob s nízkou mzdou, přičemž obě hodnoty se v roce 2025 mírně zvýšily. Zvláštní režimy pro osoby samostatně výdělečně činné a rostoucí využívání dočasného paušálního zdanění příjmů fyzických osob způsobují, že daňový systém je velmi složitý, oslabují progresivitu a snižují daňový základ, což vede ke značným ztrátám příjmů. I přes výrazné snížení jsou dotace škodlivé pro životní prostředí i nadále vysoké a hojně jsou využívány daňové výdaje, včetně DPH. Hospodářský potenciál by celkově pomohlo zvýšit další přesunutí daňového zatížení práce na jiné, nedostatečně využívané zdroje příjmů, které jsou méně škodlivé pro růst. Přepracování zdanění vozidel tak, aby přesně odráželo emise CO2, zejména v silně přetížených městech, by navíc mohlo pomoci financovat infrastrukturu udržitelné mobility a snížit vysokou závislost na silniční dopravě. Navzdory nedávné reformě existuje další prostor pro snížení daňových výhod pro podnikové automobily se spalovacím motorem. Přes ambiciózní protiopatření přijatá v posledních letech, mimo jiné v rámci plánu pro oživení a odolnost, jsou daňové úniky stále vysoké, zejména v oblasti DPH a u osob samostatně výdělečně činných. Údaje správního daňového orgánu za prvních pět měsíců roku 2026 ukazují na některé pozitivní výsledky. Současně hrozí, že nedávná opatření podobná daňovým amnestiím budou z hlediska dodržování daňových předpisů kontraproduktivní.

([15]) Situace ke dni uzávěrky prognózy Komise z jara 2026 (4. května 2026).

([16]) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance, Evropský semestr 2026 – jarní balíček (COM(2026) 200 final).

(20) Katastrální hodnoty se dosud systematicky nepřibližují tržním hodnotám. Přesto se Itálie ve svém střednědobém fiskálně-strukturálním plánu zavázala aktualizovat katastrální hodnoty u nemovitostí, které dosud nejsou zahrnuty v registru, a u budov, které využily veřejné programy na podporu energetické účinnosti a/nebo renovaci domů. Hlavní bydliště jsou osvobozena od periodické daně z nemovitostí, a to téměř u všech kategorií nemovitostí. To má za následek nízké příjmy z nemovitostí na místní úrovni, a to i ve městech, která se potýkají s problémem nízké cenové dostupnosti bydlení. Přibližně v desetině italských provincií představují náklady na nájemné více než třetinu průměrné mzdy, a to i přes existenci regulovaného nájemného. Podíl sociálního bydlení je v Itálii nízký, veřejný bytový fond je omezený a čekací listiny jsou velmi dlouhé. Itálie se rovněž vyznačuje vysokým podílem neobydlených bytových jednotek a vysokým podílem krátkodobých pronájmů. Pravomoci v této oblasti jsou rozděleny mezi státní správu a správu na nižší než celostátní úrovni, přičemž neexistuje žádný komplexní národní koordinační rámec. Účinnost bytové politiky dále omezoval nedostatek strukturálního financování. Italská vláda nedávno přijala program Piano Casa, jehož hodnocení a provádění je však stále ve velmi rané fázi.

(21) V nadcházejících letech se očekává, že veřejné finance budou zatíženy významným fiskálním tlakem, včetně rostoucích nákladů souvisejících s demografickým vývojem. Značná část veřejných zdrojů jde zejména na starobní důchody a náklady na obsluhu dluhu, což omezuje fiskální prostor pro jiné priority. Veřejné investice ve srovnání s obdobím před pandemií výrazně vzrostly, což bylo rovněž podpořeno Nástrojem pro oživení a odolnost. Současně se v porovnání s rokem 2019 snížil podíl výdajů na některé oblasti politiky podporující růst, včetně vzdělávání a zdravotnictví, na celkových výdajích. Nový právní rámec vyžaduje, aby ministerstva prováděla podrobné hodnocení výdajových politik v rámci nových „plánů analýzy a hodnocení výdajů“ v souladu se závazky střednědobého fiskálně-strukturálního plánu. Pro zlepšení účinnosti a kvality veřejných výdajů v Itálii bude zásadní důkladné zavedení nového hodnotícího rámce a následné přijetí účinných politických opatření vycházejících z výsledků hodnocení.

(22) Itálie patří mezi členské státy s nejstarší populací, nejnižší porodností a nadprůměrným věkem prvorodiček. Přetrvává odliv mozků, jelikož mnoho mladých, vysoce kvalifikovaných obyvatel hledá lepší příležitosti v zahraničí, zatímco Itálie se snaží přilákat a udržet si talenty. Klesající počet obyvatel v produktivním věku dále komplikuje přetrvávající nízká účast žen a mladých lidí na trhu práce. Krátkodobé až střednědobé dopady demografického poklesu by sice mohla zmírnit dobře řízená legální migrace, nicméně k vytvoření příznivého prostředí pro rodičovství by bylo zapotřebí přijmout komplexní strukturální přístup, který by šel nad rámec finančních pobídek. Měl by se zaměřit na zajištění stabilních pracovních míst, na politiky zaměstnanosti a přijetí širších opatření na podporu účasti žen a mladých lidí na trhu práce a zároveň přilákat a udržet vysoce kvalitní talenty. Předpokládá se, že dojde ke zvýšení výdajů souvisejících se stárnutím obyvatelstva, což zatíží veřejné finance. Navzdory důchodové reformě z roku 2011 se i nadále očekává, že ve střednědobém horizontu poměr výdajů na důchody k HDP poroste v důsledku demografických trendů, včetně zvyšujícího se indexu ekonomické závislosti starých osob, a vlivu systémů předčasného odchodu do důchodu, které byly zavedeny v roce 2019 a obnoveny v předchozích letech, ačkoli tyto systémy jsou postupně omezovány a v roce 2026 již nebyly obnoveny. Zákonem o rozpočtu na rok 2026 se zavedla opatření na podporu účasti v doplňkových důchodových systémech, jež mohou rovněž přispět ke zlepšení přiměřenosti důchodů a působit jako doplněk k veřejným důchodům. Dosud však účast zůstává na nízké úrovni (38,3 % pracovní síly), přičemž pouze 29 % účastníků je mladších 40 let a účast osob samostatně výdělečně činných je minimální. Zároveň je částečně obnovena automatická vazba mezi věkem odchodu do důchodu a střední délkou života, zatímco zmrazení navýšení odchodu do důchodu o tři měsíce je omezeno pouze na některé kategorie pracovníků. Opatření, která mají zajistit udržitelnost důchodového systému, lze doplnit opatřeními, která usnadňují setrvání v pracovním procesu i v pozdějších fázích, včetně pružného uspořádání práce a zásady řízení podle věkových skupin.

(23) Aby byla zajištěna široká podpora pro úspěšné provádění unijních nástrojů financování, jakož i v kontextu evropského semestru, je i nadále nezbytné zapojovat do procesu místní a regionální orgány, sociální partnery, občanskou společnost a další příslušné zainteresované strany, a to systematicky, smysluplně a včas.

(24) Itálie zaostává za průměrem EU v provádění programů politiky soudržnosti, které zahrnují podporu z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), Evropského sociálního fondu plus a Fondu pro spravedlivou transformaci (FST), a to jak z hlediska výběru projektů, tak z hlediska plateb. Je důležité urychlit úsilí o zajištění rychlého provádění investic a zároveň maximalizovat jejich reálný dopad. Itálie se i nadále potýká s problémy s prováděním, které jsou způsobeny slabými administrativními kapacitami, pomalou realizací infrastrukturních projektů a slabou koordinací mezi centrální a regionální úrovní a dalšími správními úrovněmi, zejména v některých politických oblastech v rámci sdílené odpovědnosti. Tyto problémy brání pokroku v oblasti zaměstnanosti, dovedností a sociálního začleňování a zároveň zpožďují investice v rámci Platformy strategických technologií pro Evropu nebo investic do cenově dostupného a udržitelného bydlení. Kromě toho musí Itálie urychlit provádění Fond pro spravedlivou transformaci (FST), neboť prostředky mají být vyplaceny do konce roku 2026. Je nezbytné zajistit, aby byly nové investice, které Itálie uvádí ve svém přezkumu fondů politiky soudržnosti v polovině období, zejména ty, které souvisejí s pěti prioritami stanovenými v nařízení o přezkumu v polovině období ([17]), realizovány rychle a účinně.

(25) Itálie se potýká s řadou výzev v oblasti výzkumu a inovací, růstu firem a nebankovního financování, průmyslové strategie, veřejné správy, spravedlnosti a hospodářské soutěže. Čelí také výzvám souvisejícím s přizpůsobováním se klimatu, energetikou, odpadovým hospodářstvím a vodním hospodářstvím, jakož i s trhem práce, dovednostmi, vzděláváním a zdravotnictvím.

(26) Produktivitě a růstovému potenciálu Itálie brání omezené veřejné i soukromé investice do výzkumu a vývoje. V porovnání s obdobnými zeměmi EU je veřejná podpora inovací v Itálii, navzdory nedávnému nárůstu, méně rozsáhlá a velkorysá a prospělo by jí strategičtější přidělování zdrojů a spolupráce veřejného a soukromého sektoru v souladu se závazky střednědobého fiskálně-strukturálního plánu. Plán pro oživení a odolnost a fondy politiky soudržnosti EU zahrnují několik iniciativ na podporu spolupráce mezi podniky a akademickou obcí, které jsou však i nadále roztříštěné a postrádají soudržné vnitrostátní řízení. Zadávání veřejných zakázek na inovativní řešení, které je v současnosti omezeno na obranný a zelený sektor, by mohlo hrát významnou roli při rozvoji trhů pro startupy a zároveň zefektivnit veřejné výdaje. Navzdory určitému zvýšení, ke kterému došlo v roce 2025, má univerzitní systém omezené zdroje – Itálie vykazuje jedny z nejnižších výdajů na univerzity mezi zeměmi OECD. Univerzity a výzkumní pracovníci mají mimoto i nadále omezené pobídky k provádění činností v oblasti zhodnocování výzkumu a přenosu technologií. Kariérní postup ve výzkumu je pomalý a nepředvídatelný. Reforma přijatá v roce 2025 zvýšila počet krátkodobých smluvních nástrojů pro výzkumné pracovníky, které neumožňují pozdější setrvání, což může dále ovlivnit kariérní postup výzkumných pracovníků. Itálie zároveň zákonem o rozpočtu na rok 2026 zavedla mimořádný plán náboru zaměstnanců, který by měl podpořit vytvoření některých dalších stálých pracovních míst. Dlouhodobé plánování náboru je však třeba zlepšit a zároveň přijmout opatření k urychlení kariérního postupu výzkumných pracovníků. Situace v oblasti přenosu technologií se sice zlepšuje, ale střediska pro přenos technologií jsou stále relativně malá a nemají dostatečné lidské ani finanční zdroje na podporu převádění výsledků výzkumu do nových obchodních příležitostí, a posílena by měla být rovněž součinnost s investory rizikového kapitálu. Akt o strategické politice na období 2026–2028 o posílení znalostí a přenosu technologií by po svém přijetí představoval důležitý krok vpřed díky určení klíčových priorit a strategických směrů intervence.

([17]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2025/1914 ze dne 18. září 2025, kterým se mění nařízení (EU) 2021/1058 a (EU) 2021/1056, pokud jde o zvláštní opatření k řešení strategických výzev v souvislosti s přezkumem v polovině období.

(27) Slabý růst produktivity v Itálii může odrážet strukturální překážky spojené s relativně omezeným podílem přidané hodnoty vytvářené velkými podniky a převahou mikropodniků a malých podniků, často řízených rodinnými příslušníky, které nedostatečně využívají profesionální postupy řízení, což brání inovacím a produktivitě. Daňová politika, jako je zjednodušený režim paušální daně pro mikropodniky a příznivé daňové zacházení se zděděnými podniky (vyžadující pětileté zachování kontroly), odrazuje od konsolidace a růstu. Itálii by proto prospělo, kdyby podpořila rozšiřování počtu startupů a sdružování malých a středních podniků odstraněním regulačních a daňových překážek, podporou externích profesionálních manažerů, prohlubováním dovedností vedoucích pracovníků, posílením inovací a přístupem na kapitálové trhy. V některých z těchto oblastí již byly učiněny pozitivní kroky, např. se jedná o pokračující provádění tzv. Legge Capitali (zákona o kapitálových trzích), nedávné přijetí ročního zákona pro malé a střední podniky a akt v přenesené pravomoci za účelem reformy startupů a inovativních malých a středních podniků. Vysoké domácí úspory v Itálii, které jsou klíčovou silnou stránkou ekonomiky, by mohly hrát větší roli při financování růstu a inovací a pomoci společnostem při rozšiřování, pokud budou lépe mobilizovány. Italské kapitálové trhy by se měly dále rozvíjet a jejich hloubka a likvidita by se měly zvýšit podporou poptávky, stimulací kótování nových akcií a podporou emisí podnikových dluhopisů. Nedávno přijatá reforma kapitálových trhů a práva obchodních společností je krokem správným směrem. Stávající systémy záruk a pobídky by mohly být přeorientovány tak, aby upřednostňovaly a podporovaly poptávku po nástrojích kapitálového trhu. Inovativní podniky mají obzvláště omezený přístup k nebankovnímu financování, neboť kapitálový trh, zvláště pak domácí trh rizikového kapitálu, sice zažívají růst, ale jsou pořád nedostatečně rozvinuté. Důvodem je zejména omezená přítomnost institucionálních a podnikových investorů a málo příležitostí k odstoupení. I když existuje několik iniciativ na podporu rozvoje rizikového a soukromého kapitálu, další veřejné úsilí by se mělo soustředit na počáteční fáze a rizikovější segmenty trhu, jakož i na přilákání a posílení institucionálních investorů využitím finančních nástrojů a struktur fondů fondů s vhodnými prvky snižování rizika. Zvýšení schopnosti domácích institucionálních investorů, jako jsou penzijní fondy a zejména pojišťovny, investovat do kategorií aktiv s delším investičním horizontem by mohlo zlepšit přístup k nebankovnímu financování.

(28) Pro Itálii je i nadále charakteristická stagnující produktivita, která odráží také výrazné rozdíly mezi severními a jižními regiony. Na jihu má na produktivitu vliv menší průměrná velikost podniků a koncentrace v tradičních odvětvích, přičemž nedostatky v infrastruktuře omezují konkurenceschopnost. Itálii by prospěla průmyslová strategie založená na inovacích, která by směřovala zdroje do odvětví a technologií s vysokou přidanou hodnotou a podporovala rozvoj jihu, zejména vyčleněním zdrojů pro méně rozvinuté regiony a zaměřením se na strategická odvětví. Bílá kniha „Made in Italy 2030“ sice představuje první krok ke stanovení průmyslové strategie, výzvou však zůstává provádění jasných politických opatření a vytvoření struktury řízení průmyslové politiky. Osmnácti výrobním řetězcům (Filiere produttive) identifikovaným v bílé knize by mělo být poskytnuto strategické směřování, přičemž důraz je kladen na odvětví s vysokou přidanou hodnotou a územní působnost, aby se zabránilo možnému riziku, že veřejné úsilí bude neselektivní a neúčinné. V souladu s cílem střednědobého fiskálně-strukturálního plánu je třeba vyvinout další úsilí o racionalizaci a stabilizaci více než 2 700 celostátních a regionálních pobídek a vyčlenit pro jih zdroje ad hoc. Průmyslové strategii by prospěla lepší koordinace s plánováním investic do infrastruktury a výzkumu, společně s využíváním místně zaměřených kombinací politik (např. kombinace pobídek, územního plánování a rozvoje infrastruktury) na podporu průmyslového růstu a strukturální transformace, zejména na jihu země. V neposlední řadě bude nutné trvale usilovat o řešení přetrvávající infrastrukturní propasti mezi severem a jihem Itálie, zejména dokončením rozsáhlých projektů zahájených v rámci plánu pro oživení a odolnost a politiky soudržnosti, se zaměřením na přístup k průmyslovým zónám a optimalizaci propojení posledních úseků (tzv. poslední míle). Pozornost je třeba věnovat také silniční a přístavní infrastruktuře a multimodálním logistickým uzlům a přijmout víceletou strategii multimodální dopravy.

(29) Itálie dosáhla významného pokroku při zlepšování efektivnosti své veřejné správy, jakož i v úsilí o zjednodušení, což rovněž podporují reformy a investice v rámci plánu pro oživení a odolnost. Stále však existuje velký prostor pro zlepšení. Zatímco 41 % italských podniků uvádí, že je nespokojeno (oproti průměru EU ve výši 24 %), podíl občanů, kteří považují postupy veřejné správy za složité a zatěžující, se od roku 2023 snížil o 14 procentních bodů, čímž se Itálie obecně dostala na úroveň průměru EU (Itálie 39 %; EU 38 % v roce 2025). Přestože bylo dosaženo určitého pokroku, mimo jiné i díky plánu pro oživení a odolnost, bude důležité dále posílit interoperabilitu a využívání všech platforem ke zlepšení řízení lidských zdrojů, odborné přípravy a náboru státních zaměstnanců. Přínosné by bylo rovněž zlepšení horizontální a vertikální mobility a pokračující podpora hodnocení výkonnosti, kariérního postupu, podpora prohlubování dovedností a změny kvalifikace, jakož i podpora rovnosti a začleňování na všech úrovních správy v souladu se závazky střednědobého fiskálně-strukturálního plánu. Itálie nadále vyvíjí úsilí o zjednodušení tím, že spolu s novým interoperabilním systémem výměny dat v rámci stávající platformy jednotného kontaktního místa pro podniky zřídila také platformu Italia Semplice. Je však zapotřebí ve zjednodušování administrativních procesů pokračovat a navázat na vzájemnou spolupráci mezi stávajícími platformami. Správní kapacita je v jednotlivých regionech navíc stále nerovnoměrná, přičemž na místní úrovni existují značná omezení, zejména na jihu země, a to v oblastech, jako je digitalizace, rozhodovací kapacita a řízení veřejných financí. Rozdíly přetrvávají i mezi menšími a většími obcemi. Je nezbytné vypracovat zastřešující strategii pro strukturální administrativní kapacity, která bude vycházet z plánu pro oživení a odolnost a opatření politiky soudržnosti, včetně národního programu Kapacita pro soudržnost. Tato strategie by mohla zastřešovat řadu opatření plánu pro oživení a odolnost, která se osvědčila při podpoře místní správy během realizace projektů plánů pro oživení a odolnost, a zároveň zabránit prohlubování územních rozdílů. Zatímco lépe vybavené regiony navazují na zkušenosti z plánu pro oživení a odolnost, regionům s menšími zdroji, zejména na jihu, by prospěla aktivnější a cílenější podpora ze strany ústřední správy. Prospěšná by mohla být také podpora forem správních sdružení, zejména v případě menších správních orgánů především na jihu země.

(30) V rámci plánu pro oživení a odolnost provádí Itálie komplexní balíček reforem s cílem zvýšit účinnost občanskoprávního, trestního, insolvenčního a daňového soudnictví. K zvýšení efektivnosti soudů přispělo vytvoření soudních kanceláří a digitalizace soudních řízení, které poskytují soudcům organizační a právní podporu. Určité problémy však stále přetrvávají. Dispoziční čas ve sporných občanskoprávních a obchodních věcech u soudů prvního stupně se v roce 2024 prodloužila, čímž zůstává jednou z nejdelších v EU. V roce 2024 se zkrátila doba potřebná k vydání rozhodnutí ve správních věcech v prvním stupni, stále však patří k nejdelším v EU. Účinnost systému by se pomohla zvýšit institucionalizací soudní kanceláře a posílením opatření k dalšímu snížení tlaku na soudy a zkrácením průměrné délky soudních řízení (například v přetížených oblastech soudnictví, jako je smírčí soudnictví), při současném dalším řešení nedostatku lidských zdrojů (soudců a soudních zaměstnanců) a dosažení plné digitalizace justičního systému, a to i v souladu se závazky Itálie v rámci střednědobého fiskálně-strukturálního plánu.

(31) Zajištěním lepších rámcových podmínek pro hospodářskou soutěž v řadě odvětví a zvýšením hospodářské soutěže jak pro trhy, tak na trzích by se dosáhlo účinnějšího přidělování zdrojů, přineslo by prospěch spotřebitelům a vedlo by k zvýšení konkurenceschopnosti a produktivity, a tím i k přilákání nových investic. V rámci plánu pro oživení a odolnost dosáhla Itálie pokroku v některých důležitých odvětvích, včetně energetiky, dopravy a místních veřejných služeb, a modernizovala vnitrostátní pravidla pro kontrolu fúzí. Nezbytné jsou další legislativní iniciativy v oblasti: i) zajištění konkurenčních nabídkových řízení na koncese na distribuci energie; ii) dopravy, zejména s ohledem na plné provedení reforem podporujících hospodářskou soutěž v oblasti železnic, dálnic a přístavů, a iii) zdravotnictví, zejména zajištěním zásad pro podporu hospodářské soutěže a otevřených a transparentních nabídkových řízení. Otevřenými a transparentními nabídkovými řízeními na končící koncese v různých odvětvích (včetně regulovaných) by se navíc zajistila otevřenost trhu. Tím by se zvýšil konkurenční tlak na zavedené provozovatele a zabránilo by se odkládání či pozastavování investic nebo jejich neoprávněnému přenášení na spotřebitele/uživatele. Obchod se zbožím uvnitř EU ovlivňují i regulační překážky, jelikož vnitrostátní pravidla pro balení a označování vytvářejí zátěž vyplývající z dodržování předpisů.

(32) Itálie se potýká s jedněmi z nejvyšších cen elektřiny v EU, a to kvůli své strukturální závislosti na nákladné výrobě elektřiny z plynu. Vysoké ceny elektřiny, a zejména zvýšený poměr cen elektřiny a plynu, představují pro domácnosti i průmysl hlavní překážku elektrifikace. Navzdory značnému nevyužitému potenciálu je růst obnovitelných zdrojů energie příliš pomalý, aby umožnil dosažení cílů stanovených pro rok 2030: urychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie by ve střednědobém horizontu přispělo k zmírnění cen elektřiny. Tomu by napomohla pokračující podpora prostřednictvím aukcí na obnovitelné zdroje a ukládání energie, jakož i úplné provedení reformy vydávání povolení „Testo Unico“, a to i na regionální úrovni. V zájmu sladění zdanění energie s cíli dekarbonizace by snížení a racionalizace daní a poplatků za elektřinu, včetně parafiskálních poplatků („oneri generali di sistema“), zmírnilo stávající faktory odrazující od elektrifikace, zejména pro firmy a průmysl. Integrace vyššího podílu obnovitelných zdrojů energie vyžaduje urychlení investic do posílení elektrizační soustavy a snížení přetížení při současném omezení dopadu na účty spotřebitelů. To zahrnuje investice do přeshraničních propojení a řešení průtahů při připojování k distribuční síti. Itálie by také měla pokračovat v podpoře nefosilní flexibility, jako je ukládání a mechanismy odezvy na straně poptávky.

(33) Itálie se potýká se závažnými hospodářskými dopady, jež plynou z rostoucích klimatických rizik, zejména hydrogeologických, přičemž dostupné ukazatele ukazují na jeden z nejvyšších podílů škod způsobených přírodními katastrofami na HDP v EU. Přestože bylo dosaženo pokroku v provádění národního adaptačního plánu a bylo zřízeno Národní středisko pro sledování přizpůsobení se změně klimatu, řízení politik pro přizpůsobení se změně klimatu zůstává roztříštěné mezi orgány na centrální i místní úrovni. Dostupné odhady naznačují, že v nadcházejících desetiletích budou v oblasti přizpůsobování se změně klimatu zapotřebí značné investice. K účinnému řešení tohoto problému by mohlo přispět konsolidované plánování investic do přizpůsobování se změně klimatu a snižování hydrogeologických rizik. Nedávné zavedení povinného pojištění proti přírodním katastrofám pro podniky sice přispělo k řešení nedostatku ochrany proti změnám klimatu, je však třeba přezkoumat a zavést spravedlivá a cenově dostupná řešení, která by odstranila zbývající nedostatek. Větší utužení půdy zhoršuje vysokou náchylnost k hydrogeologickým rizikům. Účinným protiopatřením by proto mohlo být stále častější využívání přírodě blízkých řešení a zároveň zavést vnitrostátní inventuru a systematičtější začlenění těchto řešení do plánování využití půdy.

(34) Nedostatečná infrastruktura v oblasti hospodaření s vodou a nakládání s odpady, zejména v jižních regionech, má závažné dopady na kvalitu poskytování místních veřejných služeb i na životní prostředí, což s sebou nese značné náklady pro občany a zároveň způsobuje výpadky příjmů pro italskou ekonomiku. Přestože v odvětví odpadového a vodního hospodářství byly s podporou plánu pro oživení a odolnost a fondů politiky soudržnosti provedeny značné investice, je důležité udržet pokrok při odstraňování nedostatků v infrastruktuře.

(35) S ohledem na klíčovou úlohu lidského kapitálu při zvyšování konkurenceschopnosti a strategické autonomie Unie doporučila Rada v roce 2026 členským státům, aby přijaly opatření, jimiž by se urychleně řešily s lidským kapitálem související strukturální problémy v oblasti dovedností, vzdělávání a odborné přípravy, protože brzdí konkurenceschopnost. Doporučení pro Itálii 2026 mohou přispět k provedení doporučení Rady o lidském kapitálu v Unii.

(36) Hlavními překážkami zůstávají strukturálně nízká kvalita pracovních míst, včetně nízkých mezd, problémů s jistotou zaměstnání a kariéry, jakož i rovnosti žen a mužů, a vyžadují si přijetí rozhodných opatření. Navzdory nedávnému zvýšení patří Itálie mezi členské státy, kde reálné mzdy od roku 2019 klesly nejvíce. Růst mezd je sice omezen strukturálně nízkým růstem produktivity, stagnaci mezd však zhoršuje také smluvní dumping, průtahy při obnovování smluv a omezené využívání vyjednávání na nižší úrovni, zejména v malých a středních podnicích a na jihu země. Navzdory snížení, které souvisí s napjatější situací na trhu práce, patří podíl zaměstnanců na dobu určitou stále k nejvyšším v EU. Itálie také stále vykazuje jeden z nejvyšších podílů nedobrovolných pracovních smluv na částečný úvazek a dočasných pracovních smluv, což se neúměrně dotýká žen, mladých lidí a migrantů. Přechody z dočasných pracovních míst na stálá místa jsou stále výrazně pod průměrem EU. Pro podporu přiměřeného růstu mezd a zlepšení celkové kvality pracovních míst mají zásadní význam opatření a iniciativy k řešení segmentace trhu práce a podpora dosažení efektivních výsledků kolektivního vyjednávání. Rozdíl v míře účasti žen na trhu práce a míra jejich zaměstnanosti, včetně částečných úvazků, ve srovnání s muži v Itálii patří k nejvyšším v EU. K tomu přispívá situace v jižních regionech, které se vyznačují také nejnižším pokrytím službami péče o děti. Potřeby dlouhodobé péče rostou, zatímco poskytování služeb s tím nedrží krok, zejména v jižních regionech. Přestože bylo dosaženo značného pokroku v rozšíření nabídky péče o děti na celostátní úrovni, je třeba dále usilovat o zvýšení kvalitních služeb péče o děti a dlouhodobé péče v regionech s nejnižším pokrytím a zároveň zajistit cenovou dostupnost těchto služeb.

(37) Je nutné se i nadále zabývat rozsáhlou a stále častější nehlášenou prací, aby se podpořila kvalita pracovních míst a spravedlivá hospodářská soutěž mezi podniky, a to na základě nedávných reforem v rámci plánu pro oživení a odolnost. Mělo by dojít ke zvýšení efektivity a administrativní kapacity inspektorátu práce, a to na základě zlepšení pracovních podmínek, aby se zajistila vyšší atraktivita daného povolání, jakož i dalším sdílením údajů a koordinací mezi subjekty provádějícími kontroly. V sektorech, které jsou uvedenými problémy nejvíce postiženy, jako je práce v domácnosti a zemědělství, by bylo vhodné provést cílené zásahy, včetně preventivních opatření. Dále je třeba řešit pracovní vykořisťování, které se týká zejména migrantů, a to například zlepšením přístupu k řádnému zaměstnání pro migranty, kteří již v Itálii jsou, a zajištěním odpovídající ochrany a pomoci obětem, jakož i řešením nevhodných podmínek bydlení, zejména pro pracovníky v zemědělství.

(38) Základní dovednosti u dospělé populace zůstávají jedny z nejnižších v EU, makroekonomický nesoulad mezi dovednostmi patří k nejvyšším, přičemž nízká a klesající účast dospělých na vzdělávání dále brzdí rozvoj lidského kapitálu a následně i produktivitu. Itálie v posledních letech provedla příslušné reformy a investovala do vzdělávání dospělých, zejména v rámci Nástroje pro oživení a odolnost. Přesto v oblasti vzdělávání přetrvávají překážky, zejména v případě změny kvalifikace a delších vzdělávacích programů. Na základě důkladného a průběžného hodnocení výsledků aktivní politiky na trhu práce a vzdělávacích opatření zavedených v posledních letech je třeba, aby byl integrovaný systém poskytující podporu v nezaměstnanosti, sociální služby a odbornou přípravu podporován udržitelným financováním i po roce 2026. Je třeba dále snižovat překážky v přístupu ke vzdělávání, včetně odborného vzdělávání a přípravy. Vzhledem k velkým regionálním rozdílům ve výsledcích vzdělávání dospělých a zaměstnanosti je nezbytné lépe zacílit aktivační opatření. Klíčové je také zlepšování poznatků o dovednostech a předvídání potřebných kompetencí. V tomto ohledu by regionální střediska pro sledování měla prospěch z dalšího rozvoje celostátního integrovaného systému, který by sladil nabídku dovedností s poptávkou, vycházel z údajů o místním trhu práce a využíval nástroje umělé inteligence. Model řízení v oblasti předvídání a zajišťování dovedností by mohl být posílen tím, že bude klást hlavní důraz na efektivnost a zajištění kvality vzdělávání, a že se prohloubí spolupráce mezi poskytovateli vzdělávání, sociálními partnery a zaměstnavateli, například na základě úspěšných zkušeností s projektem „Fondi Interprofessionali“.

(39) V zájmu řešení slabých a nerovnoměrných výsledků vzdělávání v Itálii a zlepšení zaměstnatelnosti absolventů terciárního vzdělávání je třeba i nadále vyvíjet další úsilí. I když se celkově významně snížila četnost předčasného ukončování školní docházky, výsledky vzdělávání se nevrátily na úroveň před pandemií a zůstávají dále nestabilní. Na jihu nedosahuje základní úrovně znalostí 46 % žáků a znevýhodnění žáci mají přibližně třikrát vyšší pravděpodobnost, že budou mít horší výsledky než jejich vrstevníci. V případě škol s nejhoršími výsledky by mohlo pomoci zaměření na konkrétní problémy a cílené zásahy, včetně pobídek v zájmu přilákání zkušených učitelů, rozšíření celodenní školní docházky s využitím investic do infrastruktury z Nástroje pro oživení a odolnost a rozšíření úspěšných iniciativ, jako je „Piano Estate“, „Agenda Sud“ a „Agenda Nord“. U učebních osnov by mohl být využíván přístup založený na dovednostech, s využitím investic v rámci plánu pro oživení a odolnost. V návaznosti na předběžné pozitivní výsledky bude další hodnocení pilotního projektu reformy čtyřletých středních škol klíčové i pro přípravu strukturální reformy vzdělávacího cyklu. Nezbytné je rovněž zvýšit atraktivitu učitelského povolání. V návaznosti na reformu učitelského povolání v rámci plánu pro oživení a odolnost je třeba zajistit stabilnější pracovní podmínky pro učitele bez trvalého pracovního poměru, jasnější návaznost platu na získanou kvalifikaci a výsledky a dále více možností profesního rozvoje a mobility. Podíl osob ve věku 25–34 let s terciárním vzděláním v Itálii, stejně jako zaměstnatelnost čerstvých absolventů, patří stále k nejnižším v EU, což je způsobeno dlouhou dobou trvání studia, vysokou mírou předčasného ukončení studia, nízkou návratností vzdělání a velkým nesouladem mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi. V návaznosti na úsilí vyvíjené v rámci plánu pro oživení a odolnost, mimo jiné o posílení oborů STEM, digitálních kompetencí a kompetencí souvisejících s umělou inteligencí na všech úrovních vzdělávání, a spolu s připravovanou revizí studijních programů pro vyšší sekundární vzdělávání je třeba provést další reformy, včetně sladění italského univerzitního systému s evropskými standardy, a to omezením bezplatného opakování zkoušek, zavedením minimálního počtu kreditů a požadavků na docházku, propojením financování na základě ANVUR ([18]) s hodnocením kurzů a mírou jejich dokončení a rozšířením poradenství při přechodu ze středoškolského na vysokoškolské studium a propagace oborů STEM (zejména u žen). Na základě začlenění průřezových a pracovně orientovaných dovedností do vysokoškolských programů a větší možnosti učení se prací, zejména v rámci odborného vzdělávání a přípravy a povinných stáží na vysokoškolské úrovni, je možné podpořit zaměstnatelnost absolventů a lépe sladit nabídku dovedností s potřebami trhu práce.

([18]) ANVUR (Agenzia Nazionale di Valutazione del Sistema Universitario e della Ricerca) je italská národní agentura pro hodnocení univerzitních a výzkumných systémů.

(40) Přístup ke zdravotní péči se v Itálii v posledních letech zhoršil, čekací lhůty na veřejné zdravotnické služby se prodlužují, doplatky značně převyšují průměr EU, existují značné územní rozdíly v poskytování zdravotní péče a chybí zdravotnický personál. V územní reformě zdravotní péče v roce 2022, jejímž cílem je reorganizace územních zdravotnických služeb prostřednictvím nových zdravotnických zařízení, by se mělo pokračovat, a to zajištěním toho, aby byla dokončena a zprovozněna všechna nová zařízení na místní úrovni (komunitní zdravotní střediska a komunitní nemocnice), spolu se strukturální integrací zdravotnického personálu v rámci těchto zařízení, dále plným zavedením interoperabilních digitálních systémů zdravotní péče, které zaručí kontinuitu péče napříč zdravotnickými strukturami, a trvalým financováním telemedicíny a služeb domácí péče. Územní reforma zdravotní péče by měla být prováděna v součinnosti s reformou nemocniční péče z roku 2015 a doplněna dalšími cílenými politikami, aby byl účinně zajištěn rovný přístup ke zdravotní péči ve vnitřních oblastech Itálie. Zásadní význam má také řešení nedostatku zdravotnického personálu, zejména prostřednictvím modelu plánování zdravotnických pracovníků, který umožňuje posoudit a předvídat regionální rozložení pracovní síly, řídit cílené investice a vytvořit lepší informační základnu pro politická opatření v oblasti vzdělávání a odborné přípravy odborníků. Zvýšit by se měla navíc atraktivita klíčových profesí, zejména zdravotních sester, praktických lékařů a lékařů pohotovostní služby, a to prostřednictvím lepších pracovních podmínek, kariérních pobídek, zaručené bezpečnosti a právní ochrany a kvalitnějších specializačních kurzů. V neposlední řadě je třeba zajistit úplné provedení plánu řízení čekacích listin, zejména odstraněním nedostatků platformy čekacích listin, mimo jiné zlepšením mechanismů sběru údajů, a přijetím příslušných vyhlášek, zejména těch, které stanoví potřeby v oblasti lidských zdrojů a obsahují technické pokyny pro regionální rezervační systémy (CUP).

(41) Navzdory nedávnému zlepšení zůstává v Itálii riziko chudoby a sociálního vyloučení poměrně vysoké, zejména u dětí a rodin, a územní rozdíly se prohlubují. Absolutní chudoba je v posledních letech na historicky vysoké úrovni a v roce 2024 se týkala 8,4 % domácností, včetně 13,8 % dětí. Regionální rozdíly jsou výrazné: počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením je na ostrovech přibližně čtyřikrát vyšší než na severovýchodě. Ke zvýšenému riziku chudoby a sociálního vyloučení přispívají nadále i nedostatky v sociální ochraně, zejména u pracovníků s atypickými pracovními smlouvami, osob samostatně výdělečně činných, nezaměstnaných a osob mimo trh práce, spolu s přetrvávajícími nedostatky v poskytování základních služeb. Navzdory některým pozitivním účinkům dávek založených na příspěvcích snižují sociální transfery (jiné než důchody) chudobu méně, než je průměr EU, a v roce 2025 dále oslabily. Reformovaný systém minimálního příjmu (Assegno di Inclusione 2023) snížil přiměřenost a pokrytí, což bylo částečně kompenzováno reformami v letech 2025 a 2026. Zatímco nedávná politická snaha o podporu rodin vykazuje pozitivní vývoj, k řešení dětské chudoby by se dále přispělo prodloužením celodenní školní docházky a zajištěním udržitelného financování školních jídelen v návaznosti na investice do infrastruktury v rámci Nástroje pro oživení a odolnost a v souladu se Strategií EU pro boj proti chudobě a Evropskou zárukou pro děti. Přetrvávajícím a závažným jevem zůstává také bezdomovectví, přičemž je zde velký prostor pro rozšíření intervencí zaměřených především na bydlení. V neposlední řadě přetrvávají významné problémy v oblasti poskytování služeb sociální pomoci. Stanovením jasných cílů služeb, důslednějším monitorování a lepší koordinací na celostátní úrovni, jakož i přiměřeným a předvídatelným financováním by se přispělo k vyšší dostupnosti služeb a ke snížení územních nerovností. Řešení těchto problémů by přispělo rovněž k podpoře vzestupné sociální konvergence v souladu s druhou fází analýzy jednotlivých zemí provedenou útvary Komise jako součást Rámce sociální konvergence ([19]).

(42) Vzhledem k úzké provázanosti ekonomik členských států eurozóny a jejich kolektivnímu příspěvku k fungování hospodářské a měnové unie Rada v roce 2026 doporučila, aby členské státy eurozóny přijaly opatření k provedení doporučení týkajícího se hospodářské politiky eurozóny z roku 2026, a to i prostřednictvím svých plánů pro oživení a odolnost. V případě Itálie pomáhá doporučení č. 1 provést první, druhé, třetí a páté doporučení pro eurozónu, doporučení č. 2 pomáhá provést čtvrté doporučení pro eurozónu, doporučení č. 3 pomáhá provést sedmé a desáté doporučení pro eurozónu, doporučení č. 4 pomáhá provést osmé doporučení pro eurozónu, doporučení č. 5 pomáhá provést sedmé doporučení pro eurozónu a doporučení č. 6 pomáhá provést páté doporučení pro eurozónu.

([19]) SWD(2026)122 – Druhá fáze analýzy sociální konvergence zemí v souladu s prvky Rámce sociální konvergence (SCF), 2026.

(43) S ohledem na hloubkový přezkum provedený Komisí a závěry o existenci nerovnováh jsou do níže uvedených doporučení č. 1, 2, 3, 4 a 6 promítnuta doporučení podle článku 6 nařízení (EU) č. 1176/2011. Politiky uvedené v doporučení č. 1 pomáhají řešit zranitelnost související s veřejným dluhem. Politiky uvedené v doporučeních 1, 2, 3, 4 a 6 pomáhají řešit zranitelnost spojenou se slabým růstem produktivity, což zase podporuje potenciální růst HDP, a v důsledku toho rovněž pomáhají plnit doporučení 1. Doporučení č. 1, 2, 3, 4 a 6 přispívají jak k řešení nerovnováh, tak k provedení doporučení týkajícího se hospodářské politiky eurozóny z roku 2026 v souladu s 43. bodem odůvodnění,

DOPORUČUJE Itálii v letech 2026 a 2027:

1. Zajistit, aby čisté výdaje dodržovaly nápravnou dráhu doporučenou Radou dne 21. ledna 2025 vzhledem k tomu, že Komise v roce 2025 zaznamenala odchylku od doporučeného stropu čistých výdajů. Posílit celkové výdaje na obranu a bezpečnost a připravenost při současném zajištění udržitelnosti dluhu a efektivity výdajů, jakož i postupně upravit rozpočet tak, aby byly strukturálně vyšší výdaje na obranu zachovány. Zajistit, aby opatření přijatá ke zmírnění dopadu prudkého nárůstu cen energií byla dočasná, zaměřená na ochranu zranitelných domácností nebo na řešení potřeb energeticky náročných podniků, zachovávala pobídky k úsporám energie a jejich fiskální náklady byly slučitelné se závazky podle fiskálního rámce EU. Nadále provádět soubor reforem a investic na podporu prodloužení období fiskální korekce podle doporučení Rady ze dne 21. ledna 2025. V souladu s cíli fiskální udržitelnosti zvýšit příznivost daňového systému pro udržitelný růst a zároveň zajistit spravedlnost, mimo jiné dalším bojem proti daňovým únikům a snížením zbývajících daňových výdajů, včetně výdajů souvisejících s daní z přidané hodnoty a dotacemi škodlivými pro životní prostředí. Aktualizovat katastrální hodnoty na základě závazku střednědobého fiskálně-strukturálního plánu, a to v rámci širšího přezkumu politik souvisejících s bydlením. Zvýšit úsilí o zlepšení účinnosti a účelnosti veřejných výdajů. Řešit demografické problémy, aby se zmírnily dopady na potenciální růst a udržitelnost důchodového systému, a to také přilákáním a udržením kvalitní pracovní síly a podporou účasti starších pracovníků, zejména na jihu.

2. Zajistit kontinuitu reforem a investic prováděných v rámci Nástroje pro oživení a odolnost. Urychlit úsilí, pokud jde o provádění programů politiky soudržnosti, v příslušných případech na základě přerozdělení zdrojů na strategické priority a flexibility dohodnuté v souvislosti s přezkumem rámce politiky soudržnosti v polovině období.

3. Podporovat výzkum a inovace, mimo jiné posílením zadávání veřejných zakázek v oblasti inovací, větším zaměřením univerzit na komercializaci výzkumu a kariéru výzkumných pracovníků. Podporovat mobilizaci úspor, rozšiřování kapitálových trhů a růst a sdružování firem, mimo jiné podporou úlohy podnikových a institucionálních investorů v oblasti rizikového a soukromého kapitálu, jakož i usnadněním nových kotací a emisí podnikových dluhopisů. Provést průmyslovou strategii s cílem snížit rovněž územní rozdíly, a to zefektivněním stávajících politických opatření a zohledněním klíčových infrastrukturních projektů.

4. Dále zvýšit efektivnost veřejné správy a dále posílit správní kapacity, zejména na místní úrovni a na jihu. Dále snížit počet nevyřízených případů a dispoziční čas v soudním systému. Řešit zbývající omezení hospodářské soutěže, včetně v odvětví dopravy a elektroenergetiky, a odstranit zbývající překážky volného pohybu zboží.

5. Urychlit elektrifikaci a zintenzivnit úsilí o zavádění obnovitelných zdrojů energie a ukládání energie, mimo jiné úplným provedením reforem vydávání povolení, zejména na nižší než celostátní úrovni, a investicemi do elektrické sítě. Nadále řešit rizika související s klimatem a zmírňovat jejich hospodářský dopad, a to i prostřednictvím větší institucionální koordinace, přírodě blízkých řešení a pojištění proti rizikům plynoucím ze změny klimatu. Řešit zbývající neefektivnost v oblasti vodního hospodářství a nakládání s odpady omezením nedostatků v infrastruktuře, zejména v jižních regionech.

6. Pokračovat v podpoře kvality pracovních míst dalším snižováním segmentace trhu práce a podporou dosažení efektivních výsledků kolektivního vyjednávání, a to i za účelem podpory přiměřených mezd. Podporovat účast na trhu práce, a to i zlepšováním aktivních politik na trhu práce a přístupu k cenově dostupným a kvalitním službám péče, s přihlédnutím k územním rozdílům. Pokračovat v úsilí o řešení nehlášené práce. Pokračovat v podpoře odborného vzdělávání a přípravy a vzdělávání dospělých, mimo jiné posílením odborné přípravy na pracovišti a informací o dovednostech. Zlepšit výsledky vzdělávání se zaměřením na základní dovednosti a význam terciárního vzdělávání pro trh práce. Zlepšit včasný přístup k cenově dostupné zdravotní péči, a to i řešením nedostatku klíčových zdravotnických profesí. Dále optimalizovat pokrytí a přiměřenost sociální ochrany, jakož i přístup k sociálním službám pro osoby ve zranitelných situacích, zejména děti, a to při zachování fiskální udržitelnosti.

V Bruselu dne 10. července 2026.

Za Radu

předseda

S. HARRIS